

60 lat Wojskowego Centrum Geograficznego

ZACZEŁO SIĘ OD

„Mapa jest daleko skuteczniejszą bronią w rękach oficera niż jego pałasz i nawet rewolwer” – mawiał marszałek Józef Piłsudski. Trzeba mu przyznać rację, bo aktualna mapa – zarówno tamta papierowa, jak i obecna cyfrowa – zawsze była, jest i z pewnością pozostanie jednym z najważniejszych czynników wspomagających proces dowodzenia i prowadzenia działań bojowych.

JANUSZ ROZWAŁKA

Jubileusz 60-lecia Wojskowego Centrum Geograficznego jest doskonałą okazją do przedstawienia tej jednostki i sposobu, w jaki przyczynia się ona do zabezpieczenia topograficznego Sił Zbrojnych RP. Na przestrzeni tak długiego czasu działalność Centrum daleko wykraczała poza środowisko wojskowe, a opracowywane w nim wydawnictwa niejednokrotnie wykorzystywane były w pracy geodetów i kartografów cywilnych. Również w środowisku geografów wojskowych innych państw NATO Wojskowe Centrum Geograficzne cieszy się opinią instytucji innowacyjnej i nowoczesnej.

Święto WCG, zgodnie z decyzją ministra obrony narodowej, obchodzone jest

15 listopada. Data ta upamiętnia utworzenie 15 listopada 1951 roku Samodzielnego Oddziału Fotogrametrycznego, który w wyniku restrukturyzacji w 1988 r. został przekształcony w Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji. W skład WOGiT weszło też rozformowane Wojskowe Obserwatorium Astronomiczno-Grawimetryczne. Podczas kolejnej restrukturyzacji w 2003 r. do WOGiT-u przyłączono Oddział Zabezpieczenia Topograficznego, w wyniku czego powstało Wojskowe Centrum Geograficzne (patrz schemat i ramka), które kultywuje dziedzictwo tych jednostek.

Odbywające się na przestrzeni lat restrukturyzacje, poza zmianami organizacyjnymi, przynosiły nowe zadania. Z jednostki zajmującej się

początkowo jedynie fotogrametrią WCG stało się instytucją, która realizuje także zadania z zakresu kartografii, GIS-u oraz zabezpieczenia topograficznego. Było to związane z modernizacją armii, rozwojem technologii, a także zmieniającymi się potrzebami w zakresie zabezpieczenia topograficznego wojsk. W przeszłości jednostka zajmowała się jedynie zaopatrzeniem w produkty analogowe (głównie mapy papierowe). Obecnie zakres ten został wzbogacony o wydawnictwa cyfrowe, takie jak m.in. mapy wektorowe i rastrowe. Centrum nie tylko je wytwarza, ale jest też jedną z instytucji odpowiedzialnych za ich pozyskiwanie i dystrybucję.

Poza produkcją Wojskowe Centrum Geograficzne wykonuje zadania jednostki naukowo-badawczej Służby Topograficznej WP. Właśnie tutaj powstają nowe technologie i projekty dotyczące wytwarzania danych geograficznych. Wyzwania w zakresie zabezpieczenia Polskich Kontyngentów Wojskowych stacjonujących poza granicami Polski (obecnie Afganistan, a wcześniej Irak, Czad, Liban)

POPZEDNIKI WOJSKOWEGO CENTRUM GEOGRAFICZNEGO

● **Samodzielny Oddział Fotogrametryczny, SOF (1951-88)**

– powstał na mocy rozkazu ministra obrony narodowej na bazie dawnego Wydziału Fotogrametrycznego Oddziału Topograficznego Sztabu Generalnego WP. Pierwszym dowódcą tej 26-osobowej jednostki był płk Stanisław Burzyński, a głównym zadaniem było wykonywanie prac fotogrametrycznych.

● **Wojskowe Obserwatorium Astronomiczno-Grawimetryczne, WOGiT (1969-88)** – jego początki sięgają 1960 roku, kiedy to na terenie Garnizonu Komorowo

utworzono poligon doświadczalny, przekształcony później na pole doświadczalno-szkoleniowe, na którym wybudowano słup astronomiczny i miarę. Pierwsze obserwacje astronomiczne w celu wyznaczenia długości i szerokości geograficznej oraz azymutu przeprowadził w 1961 roku mjr Remigiusz Szczepaniak. W 1980 roku jednostka ta otrzymała w Garnizonie Komorowo nowy budynek, w którym oprócz zainstalowania specjalistycznej aparatury pomiarowo-obszaryjnej urządzono planetarium.

● **Oddział Zabezpieczenia Topograficznego, OZT (1974-2003)** – powstał

z rozformowanej 91. Centralnej Wojskowej Składnicy Map.

W 1985 r. w skład OZT włączono powstałą w 1952 r. Centralną Składnicę Materiałów i Sprzętu Technicznego służby topograficznej. OZT był odpowiedzialny za zaopatrzenie materiałowe i sprzętowe jednostek służby topograficznej.

● **Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji, WOGiT (1988-2003)**

– powstał z połączenia Samodzielnego Oddziału Fotogrametrycznego oraz Woj-

skowego Obserwatorium Astronomiczno-Grawimetrycznego. Spełniał funkcję instytutu naukowo-badawczego służby topograficznej, gdzie rodziły się wszystkie nowe technologie i projekty techniczne dotyczące pomiarów geodezyjnych i opracowania map. W ostatnich latach przygotowywano tu pierwszą mapę numeryczną Polski oraz mapę analogową wykonaną w technologii numerycznej, a także numeryczny model terenu i cyfrowe ortofotomapy. Ośrodek odgrywał wiodącą rolę w kraju, a powstające tu technologie były przekazywane do instytucji naukowych i przedsiębiorstw cywilnych.

ORTOFOTOMAPY

Pułkownik Szymon Barna podczas pomiarów geodezyjnych (Spitsbergen, 1984 r.)

spowodowały, że koniecznością stało się pozyskiwanie i wymiana materiałów geograficznych z państwami wchodzącymi w skład NATO. Taka polityka zapewnia naszym żołnierzom dostęp do najświeższych danych obejmujących swym zasięgiem te egzotyczne obszary zainteresowania. Centrum odgrywa w tym procesie znaczącą rolę.

Obecnie WCG jest jedną z najnowocześniejszych instytucji w kraju zajmujących się wytwarzaniem opracowań geograficznych. Kadra WCG bierze aktywny udział w konferencjach naukowych i sympozjach krajowych oraz zagranicznych dotyczących zarówno geografii, jak i bezpieczeństwa narodowego.

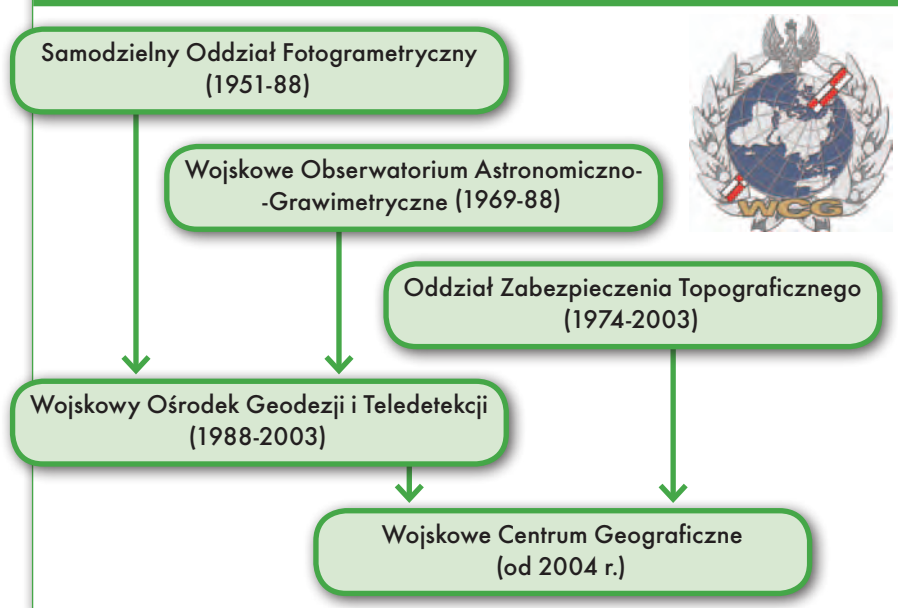

Pomiary geodezyjne na Cmentarzu Orłąt Lwowskich (Lwów, 1997 r.)

Major Krzysztof Ziemkiewicz podczas misji pokojowej ONZ (Liban, 1997 r.)

POWSTAWANIE WOJSKOWEGO CENTRUM GEOGRAFICZNEGO

Chlubą Centrum jest udział jego oficerów w wielu przedsięwzięciach międzynarodowych, takich jak:

- wyprawy polarne – płk Szymon Barna, płk Tadeusz Konysz, ppłk Zbigniew Battke, ppłk Mirosław Kupczyk;
- prace geodezyjne w Libii – ppłk Zygmunt Fleks;
- prace geodezyjne w Iraku – płk Stanisław Wójcik, ppłk Mirosław Kupczyk, ppłk Remigiusz Szczepaniak;
- misje ONZ – płk Grzegorz Wiśniewski, mjr Czesław Stróżyk, mjr Krzysztof Ziemkiewicz;
- realizacja Traktatu o Otwartych Przestworach (Open Skies) – ppłk Tadeusz Steć, ppłk Andrzej Dziewanowski, ppłk Jerzy Wiśniowski, kpt. Wojciech Pachuta, kpt. Krzysztof Grochowski, kpt. Piotr Wyrwich;

Międzynarodowa załoga biorąca udział w lotach rozpoznawczych traktatu Open Skies

Dyplom za zajęcie II miejsca w międzynarodowym konkursie użytkowników sprzętu i oprogramowania Intergraph

● misje pokojowe w Iraku, Czadzie i Afganistanie – mjr Robert Bauer, kpt. Grzegorz Stępień, kpt. Piotr Mućka, kpt. Jolanta Dziak, kpt. Mariusz Koradowski.

Godny odnotowania jest fakt, że nasi oficerowie (ppłk Jerzy Wiśniowski, ppłk Bogdan Kolanowski, ppłk Adam Kazik, kpt. Waldemar Kubisz) uczestniczyli w pomiarach geodezyjnych w miejscach zbiorowych mogił w Katyniu, Miednoje, Charkowie i na Cmentarzu Orłąt Lwowskich.

○ d sześcioletniemu lat głównym zadaniem Wojskowego Centrum Geograficznego oraz jednostek, z których Centrum się wywodzi, było zapewnienie Siłom Zbrojnym RP produktów geograficznych. Przyjrzyjmy się tylko niektórym zadaniom i osiągnięciom WCG.

● **Rok 1955** – najważniejszym zadaniem Samodzielnego Oddziału Foto-

Wizyta szefa generalnego Zarządu Rozpoznania Wojskowego - P2 gen. dyw. Bolesława Izydorczyka (WOGiT, 2000 r.)

grametrycznego było opracowanie map metodą fotogrametryczną pozwalającą na eliminację czasochłonných i kosztownych prac terenowych. Realizując uchwałę Prezydium Rządu nr 447 z 11 czerwca 1955 r., wykonano wspólnie z pozostałymi jednostkami wojskowej i cywilnej służby topograficznej zdjęcia topograficzne kraju w skali 1:10 000, które posłużyły jako materiał bazowy do opracowań map w mniejszych skalach. Prace te zakończono w 1974 r. Na podstawie tych materiałów została m.in. opracowana i wydana nakładem wydawnictwa Czasopisma Wojskowe 14-arkuszowa mapa „Tatry Polskie” w skali 1:10 000. Była to pierwsza mapa topograficzna odtajniona i udostępniona do powszechnego użytku.

● **Rok 1966** – Oddział Zabezpieczenia Topograficznego wdrożył w Siłach Zbrojnych RP program komputerowy REJESTR do ewidencji i dystrybucji wydawnictw służby topograficznej.

● **Rok 1969** – Wojskowe Obserwatorium Astronomiczno-Grawimetryczne wzięło aktywny udział w budowie Jednolitej Sieci Astronomiczno-Grawimetrycznej. Wykonało pomiary bazy sa-

telitarnej przechodzącej przez obszar naszego kraju w ramach budowy kosmicznej triangulacji Pułkowo – Poczdam – Sofia – Pułkowo.

● **Rok 1974** – Samodzielny Oddział Fotogrametryczny otrzymał nowszą wersję komputera Odra 1325. Dzięki opracowaniu własnych programów możliwe było przyspieszenie obliczeń z zakresu: astronomii, fotogrametrii (głównie aeriatriangulacji), geodezji (wyrównanie sieci triangulacyjnych i niwelacyjnych).

● **Rok 1992** – już na 7 lat przed oficjalnym wstąpieniem Polski do sojuszu północnoatlantyckiego, na podstawie porozumienia między ministrem obrony narodowej Januszem Onyszkiewiczem i sekretarzem Departamentu Obrony USA Richardem Cheneyem, Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji rozpoczął opracowywanie i wydawanie map w standardach NATO.

● **Rok 1995** – w Wojskowym Ośrodku Geodezji i Teledetekcji zaprojektowano i wdrożono numeryczną technologię opracowania map topograficznych w skali 1:50 000. Nasz arkusz M-34-66-C,D TARNÓW zdobył w USA drugie miejsce w międzynarodowym konkursie użytkowników sprzętu i oprogramowania firmy Intergraph. W głosowaniu udział brało ponad 2500 użytkowników tego oprogramowania.

● **Rok 2007** – Wojskowe Centrum Geograficzne opracowało i umieściło w sieci MIL-WAN Serwis Informacyjny Służby Geograficznej WP – portal umożliwiający dostęp do szczegółowych informacji o Służbie Topograficznej WP oraz do wybranych opracowań i informacji geograficznych obejmujących obszary zainteresowania Sił Zbrojnych RP.

● **Rok 2010** – wdrożenie przez Wojskowe Centrum Geograficzne do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej Serwera Informacji i Usług Geograficznych GEOSERWER, który zrewolucjonizował sposób dystrybucji cyfrowych pro-

Prezydent RP Bronisław Komorowski wręcza szefowi WCG pułkownikowi Januszowi Rozwałce Flagę Rzeczypospolitej Polskiej, 3 maja 2011 r.

duktów geograficznych, umożliwiając ich pobieranie poprzez sieć MIL-WAN (wewnętrzna sieć teleinformatyczna MON), prowadzenie analiz geograficznych oraz wyświetlanie map w oknie przeglądarki internetowej. Dostęp do systemu zapewniono wszystkim najważniejszym jednostkom wojskowym oraz instytucjom centralnym resortu obrony narodowej.

● **Rok 2011** – podczas uroczystości z okazji święta Konstytucji 3 maja prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski wyróżnił Wojskowe Centrum Geograficzne aktem nadania Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.

osiągnięcia produkcyjno-wdrożeniowe Centrum oraz dobre warunki pracy powodują, że często gościimy delegacje służb geograficznych z państw NATO. Centrum wizytują także wojskowe delegacje zapro-

szone przez MON w ramach współpracy międzynarodowej.

Jako instytucja wdrażająca nowe technologie w Służbie Topograficznej WP WCG prowadzi szkolenia dla jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej. Ich tematyka koncentruje się głównie na zagadnieniach związanych z systemami informacji przestrzennej oraz rozpoznaniem obrazowym.

Dotychczasowe osiągnięcia związane z topograficznym zabezpieczeniem wojsk oraz wprowadzaniem nowoczesnych technologii nie sprawiły, że zaprzestano opracowywania nowych rozwiązań. Obecnie Centrum rozwija wiele projektów, które zostaną wdrożone w przyszłości. Jednym z nich jest GEOPORTAL. System ten ma odmienić sposób gromadzenia i ewidencjonowania wojskowego zasobu geograficznego, a w szczególności źródłowych materiałów geograficznych. Materiały będą w nim katalogowane zgodnie

Wizyta delegacji Narodowej Agencji Kartograficznej i Zobrazowań (NIMA) z USA (WOGiT, 2002 r.)

Wizyta delegacji służby geograficznej Hiszpanii (WCG, 2004 r.)

Wizyta wojskowej delegacji z Chin (WCG, 2008 r.)

z założeniami dyrektywy INSPIRE, co zapewni możliwość wymiany informacji z innymi instytucjami zarządzającymi informacją przestrzenną.

PŁK JANUSZ ROZWAŁKA
(szef Wojskowego Centrum Geograficznego, absolwent kierunku geodezja i kartografia na Wojskowej Akademii Technicznej; w latach 1979-84 pełnił służbę w 22 Samodzielnym Oddziale Topograficzno-Geodezyjnym, a następnie w latach 1984-93 oraz 2003-04 w Sztabie Generalnym WP; przez 10 lat był zastępcą szefa Wojskowego Ośrodka Geodezji i Teledetekcji)

Wizyta delegacji służby geograficznej armii Królestwa Szwecji (WCG, 2008 r.)